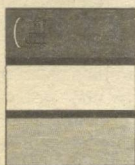

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик
куни — 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

пайшанба кунлари чиқади 1997 йил феврал

— ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХОТИН-КИЗЛАР ҚУМИТАСИ, БОЛАЛАР ЖАМҒАРМАСИ ВА «СОҒЛОМ АВЛОД УЧУН» ХАЛҚАРО ХАЙРИЯ ЖАМҒАРМАСИ ҲАФТАЛИГИ — Баҳоси эркин нарҳда

• Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов «Кичик ва урта тадбиркорликни ривожлантириш» раёсатларида оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармонга имзо чекди.

• Руминия пойтахти Бухарест шаҳридаги «Спинол» наприёти Ўзбекистон

тон Президенти Ислам Каримовнинг «Ўзбекистон иқтисодий ислохотларни чуқурлаштириш йўлида» китобини румин тилида нашр этди. Шаҳардаги «Академиктоб» магазинида мазкур нашрнинг тақдимот маросими бўлиб ўтди.

• Ўзбекистон Республикаси Президенти девонида Қорақалпоғистон Республикаси Жуқорги Кенгеси ва Вазирлар кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари ходимлари иштирокида «Фуқароларнинг муносабатлари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг амалда бажарилишига бағишланган семинар-кенгаш бўлиб ўтди.

• Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси умумий иқтисодий комплексининг мажлиси бўлиб ўтди. Унда

комплекс таркибига кирган вазирликлар ва идораларнинг 1996 йилги фаолияти якунлари қуриб чиқилди. Мажлиси Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг уринбосари, комплекс раҳбари Б. Ҳамидов бошқарди.

• Тошкентда «Ўзбекистон Республикасининг мустақилликка эришгандан кейинги иқтисодий сиёсати» мавзусида халқаро конференция бўли. Унда ўзбекистонлик ва хорижлик иқтисодчи олимлар, молия муассасалари, банклар, вазирликлар ва идораларнинг раҳбарлари ҳамда мутахассислари, тадбиркорлик доираларининг вакиллари иштирок этишди.

• Ўзбекистон Республикаси Прокуратураси ҳайъатининг мажлиси бўлиб ўтди.

Мажлисида Республика Прокуратура идораларининг 1996 йилда амалга оширган ишлари ҳамда мамлакатда қонунчилик ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлашнинг ҳозирги босқичдаги вазифалари қуриб чиқилди. Уни республика Бош прокурори Б. Мустафоев бошқарди.

• Тошкентда «Ўзбекистонда оналик ва болалик муҳофазасини ривожлантириш» халқаро лойиҳаси доирасида семинар бўлиб ўтди. Уни республика Соғлиқни сақлаш вазирлиги германиялик мутахассислар билан ҳамкорликда ташкил этди.

ЎАА ва республика матбуоти хабарлари асосида тайёрланди

**ИЙД РАМАЗОН АЙЕМИНГИЗ
МУБОРАК БЎЛСИН!**

●Ахборот

ЮТУҚЛАР КЎП, МУАММОЛАР ҲАМ

Республикада хотин-қизлар кумиталари, маҳалла кумиталари ва бошқа бир қатор масъул жамоат ташкилотлари томонидан оила-лар мустақамлигини таъминлаш, ажримлар сонини камайтириш, демакки болаларнинг тирик етим бўлишининг олдини олиш борасида қатор ишлар амалга оширилмоқда. Шунга қарамай, 1996 йилда салкам 19,5 минг оила дарз кетди. Турри, бу 1995 йилга нисбатан анча кам, лекин барибир ушбу рақамлар кўнгилга таскин бермайди. Қорақалпоғистон Республикаси, Бухоро, Тошкент, Андижон, Жиззах, Навоий, Хоразм вилоятларида эса ажримлар анча кўпайган. Бунинг сабаблари кўп. Шулардан бири қизларни балоғатга етмай турмушга беришдир. Бу борада ҳам асосан юқорида номлари тилга олинган вилоятлар «карвонбошилиқ» қилаётгани фикримизни исботлайди.

Оналар ва болалар улими камайишига эришилган бўлса-да, аёлларнинг ногирон

булиб қолиш ҳолатлари анча кўпайди. Аксарият ҳолларда бунга аёллардаги экстрогени-тал касалликлар ва шунинг оқибатида туғилиши оғир ва асоратли кечилиш сабаб бўлмоқда.

Оилада бўладиган айрим икир-чикир гаплар, кундалик ҳаётда ҳар бир одамнинг олдида кундангун бўлиб турадиган турмуш ташвишларига бардош беролмай жиноятларга қўл уриш, ўз жонига қасд қилиш ҳоллари, афсуски, аёлларимиз орасида оз бўлса-да учраб турибди.

Юқорида айтилганлардан қуриниб турибдики, жойларда хотин-қизлар кумиталари, ҳокимликларнинг хотин-қизлар билан ишлаш шўъбалари ўзларининг 1996 йилги фаолиятларига танқидий қўз билан қараб, 1997 йилда соғлиқни сақлаш, халқ таълими, ҳуқуқ-тартибот тизимлари, жамоат ташкилотлари, жамғармалар билан ҳамкорликни янада кучайтиришлари, хотин-қизлар уртасида тушунтириш, тарғибот-ташвиқот ишлари-ни жонлангиришлари керак.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси хотин-қизлар билан ишлаш бўлимининг 1996 йил якунлари ва 1997 йил режаларига бағишланган йиғилишида ушбу бўлим мудир О. Мусурмонова ана шу муаммоларга алоҳида тўхталиб ўтди. «Ўтган йили ютуқларимиз, яхши ишларимиз ҳам кўп бўлди. Уларни биров биздан тортиб ололмайди. Шунинг учун бутун диққатимизни олдимизда кундаланг турган муаммоларни ҳал этишга қаратишимиз керак», — деди нотик ўз сузида. Йиғилишда вилоят хотин-қизлар кумиталари раислари, хотин-қизлар ишлари шўъбалари мудирлари, тегишли вазирликлар, жамоат ташкилотлари вакиллари иштирок этишди.

Йиғилишни Бош вазир уринбосари, республика хотин-қизлар кумитасининг раиси Д. Гулмонова бошқарди.

Дармон ИБРОҲИМОВ

Ў тавба!

АНА ОНА-Ю, МАНА БУВИ

Юнусободда яшайдиган Г. шаҳар марказида истиқомат қилувчи онасиникига 6 яшар ўғлини қўйди-да, илдан кейин олиб кетишгини айтиб, шўшиб чиқиб кетди.

Уйда зериккан буви билан набира ҳовлига тушиб айланишди. Бироздан сўнг буви уйга чиқиб кетди. Қайтиб тушганда ҳовлида набираси йўқ экан. Ундан-бундан суриштирса, ҳеч ким қўрмаганлигини айтиди. Шунда меҳрибон бувижон «Ҳа, онаси олиб кетгандирда», — дея уйига кириб кетаверди.

Орадан тўрт кун ўтгач, бувиникига меҳри-

бон «аяжон» келади:

— Углим қани?

— Нима! Узинг обектмондингми? Вой улмасам...

— Вой, болам!!!

Ҳайриятки, фожеа юз бермади. Уйига елгиз жунаворган бола, алашиб юрганда ички ишлар ходимлари топиб олишган экан. Уй-жойи, ота-онасининг исми-шарифи аниқ билмайдиган болага милиция ходимлари тўрт кун энагалик қилишди.

Яхшиям шуларнинг бори...

ҚОНЛИ ЯҚШАНБАДАН КЕЙИН

Ун бир ҳафтадан бери собиқ Югославия пойтахтида давом этаётган норозилик намоёншлари утган яқшанба кунини тўқнашувларга айланиб кетди. Политсиянинг куч ишлатилиши оқибатида унлаб намоёншчилар жароҳатланди. Кейинги кунларда ҳам бу ҳол давом этди.

АҚШдаги Оқ уй расмий вакили Н. Бернс Сербия ҳукуматининг куч ишлатилишнинг қоралаб, можажони тинч йул билан ҳал этишга чақирди. Утган йил ноябрда ўтказилган сайловларда муҳолиф кучларнинг ғалабаси тула тан олингандагина бу можажаро тинч йул билан ҳал бўлиши мумкин. Бирок, ҳукумат бошқача йўлни тутмоқчи. Кеча мамлакат президенти С. Милошевич вазирлар билан учрашди ва маълум бўлишича, учрашувда Сербияда фақулдада ҳолат жорий этиш ҳақида гап бўлган.

НАВОЗ ШАРИФ ҒАЛАБА ҚИЛДИ

Покистонда бўлиб ўтган сайлов натижаларига қўра Мусулмон лигаси ғалаба қилди. Сешанба кунини эълон қилинган сайлов натижаларига қўра собиқ бош вазир Навоз Шарифнинг қўли баланд келган. У 1993 йили пора олишга аралашганликда айбланиб, ана шу лавозимдан четлатилган эди. Унинг рақиблиридан бири Беназир Бхутто ҳам шундай айб билан бош вазирлик лавозимидан олиб ташланган эди. Б. Бхуттонинг сайловгача мамлакат олий судига мурожаат қилиб, ўзининг гуноҳсизлигини оқлашга қилган ҳаракати самарасиз яқулниди. Сайловларда ҳам омад ундан юз ўтгирди. Жами эллик тўрт партия иштирок этган сайловда, чет эллик кузатувчилар фикрига қараганда, жиддий хатоларга йул қўйилмаган.

Янгидан сайланган бош вазир Н. Шариф айна пайтда Покистон жиддий муаммоларга дуч келгани

ҳақида гапириб, мамлакат айниқса Б. Бхутто бош вазирлиги пайтида оғир иқтисодий аҳволга тушиб қолганини таъкидлади.

ТЕРРОРЧИЛАР ТАЛАБИ ҚОНДИРИЛМАЙДИ

Вашингтонга келган Перу президенти А. Фухиморо АҚШ президенти Б. Клинтон билан учрашди. Учрашувда асосан Перу пойтахти Лима шаҳридаги япон элчихонаси қароргоҳида бир ойдан ошқик вақт мобайнида «Тупа Куамара» инқилобий ҳаракати террорчилари томонидан гаровда ушлаб турилган етмиш икки киши тақдири муҳ-

Сарвар Маманова бундан икки йил бурун оила аъзолари, қариндош-уруғлари билан маслаҳатни бир жойга қўйиб, чорвачилик деҳқон-фермер ҳужалиги тузишга аҳд қилди. Олдиниға утириб қўйишди, имкониятларини чама-лаб қўришди. Шундан кейин Сарвар опа Сурхондарё вилоятининг Ангор туманидаги «Қорасув» жамоа ҳужалиги раҳбарларига учрашиб, ниятини баён қилди, барча зарур ҳужжатларни туғрилаб, 8,3 гектар ер майдони, 270 бош қорамол олди. Шундай қилиб, «Алибобо» хусусий чорвачилик деҳқон-фермер ҳужалиги ўз фаолиятини бошлади. Тез орада мавжуд молхоналар, техника воситалари қайта таъмирланди. Ҳужалик ишчиларининг меҳнатта муносабати ҳам ўзгарди, «Қилаётган ишимиз ўзимиз учун, қанча яхши ишласак, рўзгоримиз шунча бут бўлади», деган тушунча пайдо бўлди.

Биргина утган 1996 йилда гушт ва сут етиштириш режаси ошириб адо этилди, натижада 300 минг сўм соф фойда олинди. 40 гектар ерга ғалла сепилиб, гектаридан 50 центнердан ҳосил йиғиштириб олинди. Режадан ошқикча

●Тадбиркор аёллар

ҚАЛОВИНИ МОНТАН ҚОРНИ ЁНДИРАДИ

ҳосил фермерларнинг ихтиёрида қолдирилди. Шу дон ҳисобидан ишчиларга бугдой тарқатилди.

— «Қаловини топсанг, қор ёнади», деганларидек, биз қилаётган ишларимиз билан чекланиб қолаётганимиз йўқ, — дейди Сарвар опа Маманова. — Сандиқ, хонтахта каби уй-рузгор буюмлари ясайдиган кичик устакхона очдик. Келгусида сартарошхона, пойафзал таъмирлаш устакхонаси, суратхона очиш ниятимиз ҳам йўқ эмас. Ахир юртбошимиз ҳам кишлоқларда маиший хизмат тармогини ривожлантириш зарурлигини кўп бора таъкидлаганлар-ку. Даромадимиз кўпайгандан кейин сутни қайта ишлайдиган линия сотиб олиб, кичик цех очиш ниятимиз ҳам йўқ эмас.

Дарҳақиқат, фермер етиштираётган маҳсулотини ўзи қайта ишлаб сотса, иши бароридан келиши тайин. Ахир жойлардаги сут заводлари фермерларга топширилган сут учун пулни ўз вақтида ўтказиб бермаётганликлари ҳеч кимга сир эмас-ку!

Сарвар опа сингари қаловини топиб қорни ёндираётган тадбиркор, ишбилармон аёлларимизнинг сафи кенгайиб бораётгани қувончлидир. Маҳаллий раҳбарлар, хотин-қизлар кумиталари уларга ҳар томонлама ердан қўлини чўзиб, мадад берсалар, ишлари янада ривожланиб, республикаимиз иқтисодини юксалтиришга салмоқли ҳисса қўишлари аниқ.

Даврон БЕК

кама этилди. Перу президенти террорчилар талабини қондириш-ни рад этувчи қарорини яна бир бор таъкидлаб гапирди. Б. Клинтон ўз навбатида бу масалада Перу ҳукумати ва президентини қўллаб-қувватлашнинг билдирилди.

САЙЛОВ НАТИЖАЛАРИ

Чеченистонда ўтказилган сайлов натижалари эълон қилинди. Асосий номзодлар қуйилдигача овоз олишга муваффақ бўлишди: Аслан Масхадов — 59,3 фоиз, Шомил Басаев — 23,5 фоиз, собиқ президент З. Яндарбиев эса 10 фоиз. Шундай қилиб, Чеченистон қўроли кучлари штаби бошлиғи А. Масхадов сайловда ғалаба қилди. 10 феврал кунини янги лавозимга тайинлаш тантанаси ўтказилди. Бу маросимга чет эллардан қўйлаб ҳукумат аъзолари ва сиёсий арбоблар тақлил этилган.

Сайловни тан олмаган дала командири, Ж. Дудаевнинг қуеви С. Радуев курашнинг давом эттириши

ва Россиянинг бир неча шаҳарларида қўпоровчилик ишларини режалаштириганини билдирган. Демак, янги сайланган президент ҳам ташқи ва ҳам ички сиёсатда ҳали кўп қаршилиқларга дуч келиши табиий.

ҚИДИРИШ ДАВОМ ЭТМОҚДА

Россия жамоат телевидениесининг мухбирлари Р. Перевеценцев ва В. Тебелуски қидириш давом этапти. Чеченистонда исзис йўқолган мухбирларни топишга республика ички ишлар, хавфсизлик хизмат кучлари жалб этилган.

Генерал А. Лебеднинг уларни топиш ҳақида берган ваъдаси ҳам оқланмади. Сайловдан кейинги Чеченистонда РЖТ мухбирлари тақдири муаммоси ҳозирча асосий масала бўлиб турибди. Чеченистон ИИБ мухбирларнинг қаерга бекитилганини айтган кишига, 10 миллион рубл мукофот беришини эълон қилди.

Кутчилигимиз ойнаи жаҳон орқали сувага чуқайтган одамларни кутқарган делфинларни курганмиз, улар ҳақида ажойиб ва гаройиб воқеаларни ўқиб ҳайратга тушганмиз. Ақлий қобилияти ниҳоятда юқори эканлиги туғрисида тафсилотлар эшитганмиз. А. Беляевнинг романи асосида суратга олинган «Одам — амфибия» филмида эса делфиннинг қанотига маҳкам ёпишиб адалсиз баҳри умонда сайр этаётган Ихтиандрга ҳавас ва ҳасад билан боқамиз. «099 кутқарув хизмати» филми орқали денгиз ҳалокатига учраган улкан кемадан чуқайтган 6

манимиз каллаи саҳарлаб оқидан уриб олар, шундан сўнг «узи хон, куланкаси майдон» буларди. У гарпун билан учраган денгиз ҳайвонини санчиб, жон ҳолатда типирчиладидан лаззатланар, афтидан бундай эрмаклар унинг ҳаётдаги бирдан-бир мақсади эди. Шундай кунларнинг бирида кемадан 60 метрлар чамаси масофада иккита қорамтир махлуқнинг жуссаси кўринди. Бу Петр учун аини муд-

нилли дегунча, у куздан гойиб буларди. Кеманинг зирх қопланган девори кечалари қаттиқ-қаттиқ туқиллар, шундай онларда уйқу қочиб кетарди.

Чамамда орадан уч ой фурсат ўтди, бу пайтда биз ҳодиса содир булган жойдан мингларча мил олисда, бутунлай бошқа минтақада балиқ овлаб юрардик. Осмон кулранг тусда, бадқовоқ булутлар хумрайганича виқор билан сузиб юрар, мичман эса одатига хилоф равишда палуба четига омонатгина суяниб тамаки буруқситарди. Палубадан деярли уч метр пастдаги қорамтир океан эса тинч ва сирли эди. Шу пайт кутилмаган ҳодиса

Тилсимли дунё ДЕЛФИН ҚАСОСИ

одамни кутқарган Бим лақабли ургатилган делфинни куриб, Аллоҳнинг муъжизасига тасанно ўқиганмиз. Аммо Парвардигорнинг шундай хоксору ва вафодор жонивори ҳам вақти келганида қуюшқонидан чиқиб кетиши мумкин экан.

Мен ҳар қандай тошбағир инсоннинг ҳам дилини уртаб юборувчи мазкур ҳодисани 1980-83 йиллари олис баҳри муҳитларда, денгиз флотига хизмат қилиб қайтган бир уртоғимдан эшитган эдим. Воқеа тафсилотларининг қанчалик ҳаққонийлиги дўстимнинг виждонига ҳавола эканлигини ҳис қилган ҳолда, қандай эшитган бўлсам шундайлигича унинг тилидан баён қилиб бермоқчиман.

«1980 йилнинг тийрамоҳида хизматга чақирилиб, совуқ минтақадаги денгиз флотига тушдик. Биз ўзбек йигитларининг иқлимга ва айниқса кеманинг бот-бот чайқалишига қуниқшимиз ниҳоятда оғир кечди. Шундай бўлса-да, бора-бора барчасига қуниқдик, ишимиз улкан турлар билан балиқ, оддий ва снарядли гарпун билан кашалот, ақула қабиларни овлашдан иборат бўлиб, ниҳоятда қизиқарли эди. Петр исмли бир мич-

дао эди, у гарпунни отувчи асбобга қистириб, тепкини босди. Улкан найча ортида пулат арқонни чувалатганча мақсад сари ваҳшат билан учиб кетди. Мичманинг буйруги билан гарпуннинг треси бириктирилган улкан чиғирикни айлантириб, улжани палубага кутардик, не куз билан қурайликки, қорнига найза қадалган жонивор тулғоқ тутаетган она делфин бўлиб, унинг оғриқ азобидан тулганиб қичқириши баайни чакалоқ йиғисига ухшарди. Палуба ортида эса, ота делфин бўлса керак, бетоқат иргиллар, гайри табиий қичқирик билан юракларни эзарди. Бу мудҳиш манзара қанча давом этди, билмайман, пулат арқонга осиглик она делфин майитидан жажжи делфинча палубага шаллолаб тушди, буларни бамайлихотир сигарета тутатиб кузатиб турган мичман эса мурдаларни сувга улоқтиришимизни буюрди-да, мингиллада қушиқ хирғоғи қилганича қаяотага йўналди.

Шу кундан бошлаб кеманинг тинчи йўқолди. Энди унинг атрофида туну-кун ота делфин айланар, мунгли нигоҳлар баданимизни ўқдек тешаетганга ухшарди. Мичман эса уни ҳам бир ўқ билан тинчитмоқчи бўлса-да, асло эвини қилолмасди, гарпун ўқта-

руй берди, сув шиддат билан ёрилди-да, баҳайбат қорамтир махлуқ ракетадек сакраб, мичмани сувга тортиб кетди. Яшин тезлигида кечган бу ҳодисадан узимизни йўқотиб қўйгудек бўлиб, пастга тикилдик, сув пуртана бўлиб, билқиллар, Петрни яшил қалпоғи эса сув юзида қалқиб турарди. Зудликда скафандр кийдирилиб сувга туширилган гаввосларнинг ярим соатлик ҳаракатлари ҳам ердам бермади, баҳри муҳит яна аввалгидек сокин ва сирли эди. Мана, орадан ун йилдан зияд муддат ўтган бўлса-да, бу ҳодиса ҳеч едимдан чиқмайди.»

Дўстимнинг ҳикояси мени чуқур уйга толдиради, муқаллас дини исломда зикр этилган курсатмалар нақадар туғри эканлигини тасдиқлайди. Бу дунёда зулм ўтказган ҳайвонлардан мазлум ҳайвонларга уч олиб берилганидан сўнг, маҳшар қуни улар тупроққа айлантириллар экан. Буни куриб, дузахнинг азобидан хору-зор бўлиб турган дузахилар «Қопки ҳайвонларга ўхшаб тупроқ бўлиб кетсам», деб орзу қилар эканлар. Лекин бу орзу ҳеч қачон ушалмас экан.

Аллоҳ, қасос оладиган ҳолга тушишимиздан узи асрасин!

Алижон ФАҚИРОВ

«Сўзда
сеҳр—шеърда эса
ҳикмат бор»

Венера ХОЖИЕВА

БИЗНИ КУТАР
МАЖНУНТОЛ

Эдинг ёлғиз паноҳим,
Ўзинг балки Оллоҳим...
Тонгим отди сени деб,
Куним ботди сени деб.

Недур жоним, гуноҳим,
Йўқдур бугун илоҳим —
Айтмоқликка зоримни,
Чалмоқликка торимни...

Бизни кутар
мажнунтол,
Сукут сақлар... у
беҳол...

Қайтолмасмиз васлига,
Севги қайтмас аслига...

Ҳамон сенга талпинар
юррак,
Ва талпинар раҳмингга
тилак.
Такрорлар ҳаттоки
тунлар,
Ва қайтади ул бахтли
кунлар.
Афсус ҳаёл — мен
кутган кунлар,
Қайтмас балки
чироқсиз тунлар...
Қайтса агар биринчи
висол,
«Севдим...», дердим
телбалар мисол...

ОТАНИНГ ЎРНИ БИЛИНАДИ

Яқинда газетангизда «Бева» ҳамда «Кечиринг, онажон!...» деб номланган мақолаларни ўқиб қолдим. Бу икки мақолани ўқиган ҳар бир инсон чуқур уйга толмасдан узга илож йўқ.

Газетадаги мақолаларга асосан мен икки оғиз узимизнинг оиламиз ҳақида тухталиб ўтмоқчиман. Онам 26 ёшлигида бева қолиб, иккинчи маротаба турмушга чиқмасдан, ёлғиз узлари бизни вояга етказганлар. Ушанда мен 2,5 ёш, укам 6 ойлик эканмиз. Ҳақиқатан ҳам ёлғиз аёлнинг эркак кишига оила аравасини бир ўзи тортиши нақадар қийин ва мушкул. Биз болаларнинг бунга энди ақлимиз етаяпти. Қанчалик қийналишларига қарамасдан, меҳрибон онажоним бизларни ҳеч нарсага муҳтож қилганлари йўқ. Ҳозирги кунда иккалаимиз ҳам НДПО талабаларимиз.

Тахририят почтасидан

Лекин... Отасиз ўтган йилларимиз армон билан утаяпти. Қасрга бормай «Отанг ким? Отанг қаерда ишлайди?» деб сўрашди. Бу сўзларни ҳар гал эшитганимда қалбим титраб, галати ҳолатга тушиб қоламан. Бироқ уйимизга утай ота келишини, бегона одамни «ота» деб чақиришни умуман фараз қила олмайман. Балким... мен калта уйлаётгандирман.

Аммо онамга қарасам чуқур уйга толаман. Бу фоний дунёда бундай ёлғизанов, сабр-тоқатли, матонатли аёллар ниҳоятда кам. Мен узимга нотаниш булган Зулайхо опани ҳам шундай табаррук аёллардан бири, деб уйлайман. Фикримча, Зулайхо она турмушга чиқиллари керак. Ҳаётда шундай турмуш уртоқ танлашлари керакки, келажакда болалари ва узлари афсус чекмасинлар. Ҳозир билинмаса ҳам, болалари вояга етганда қадри, унинг урни жуда билинади.

Дилбар ХОЖИЕВА,
Новоий Давлат педагогика
олийгоҳининг 1-курс талабаси

ТИЛИДАН ИЛИНДИ

Австралидаги университетлардан бирининг талабаси имтиҳондан сўнг курсдошларига ўқитувчини гипноз қилиб яхши баҳо олганини айтиб мақтанаётганини декан эшитиб қолди. Шу кунёқ гипноз ёрдамида «илм олаётган» талабани ўқийдан ҳайдаш ҳақида буйруқ чиқарилди.

Оламда гап кўп

Ўзбек халқи ўтмишда кўп улуг зотларни етиштириб берган. Бироқ шеърятимиз султони Алишер Навоийнинг ўрни ўзгача. Зеро, буюк шоир ўзбек адабиёти, илми ва маданияти тарихида тенгсиз ишларни амалга ошириб, жаҳон санъати хазинасини бебаҳо дурдоналари билан бойитди.

Ўз навбатида халқимиз ҳам улуг фарзанди ҳақида жуда кўп ажойиб ривоятлар яратган. Бугун сизнинг эътиборингизга Мир Алишер Навоий ҳақида халқ яратган ривоятлардан айримларини ҳавола қилаётимиз.

АЛИШЕР БИЛАН ДЕҲҚОН

Алишер Навоий бир қишлоқдан утиб бораётса, бир деҳқон унинг газалини айтиб кўш сураётган эмиш. Шоир дурустроқ эшитиб курса, деҳқон унинг машҳур газалларидан бирини жуда бузиб айтаётган экан. Шунда у ҳам отдан туша солиб, деҳқоннинг отизига кирибди-да, сурилган ерининг ағдар-тўнтариини чиқараверибли.

— Ҳой, мусулмон, нега менинг сурилган ерларимни бузиб ташлаётгирсиз? — дебди ҳайрон бўлган деҳқон.

— Аввал ўзингга боқ, кейин ногора қоқ, деган машоихлар. Сен газалимни қанчалик бузиб айтаётган бўлсанг, мен ҳам шунча қилаётирман, — деб жавоб берган экан ҳазрати Алишер Навоий.

ҲАЗАЛ ТИЛИ БИЛАН

Алишер Навоий билан Биноий ас-лида қалин дуст эдилар-у, аммо орага тушган гап ташувчи ҳасадгуйлар туфайли бир-бирлари билан али-бади айтишиб қолишарди. Нима будди-ю, Биноий бошқа подпо хизматига ўтиб, узга юртга кучиб кетди. Орадан йиллар ўтди. Шоирнинг гоҳ Навоий, гоҳ Фоний деб ёзган газаллари Биноийга етиб борарди. Биноийнинг ўзига бир оз бино қўйиб ёзган газаллари ҳам Алишер Навоийга етиб келарди. Ҳар икковлари бир-бирларини соғинишиб, куришчилари келганми ё яна сўз уйинини лутф қилишибми, бир-бирларига хат ёзиша бошлашди. Биноий узун-узун бир газал битиб, охирига:

Биноийдек ғазал юборди машҳур

Биноий,
Ўқиб жавоб ёзсин деб Навоийми ё
Фоний—

— деб нуқта қўйди. Алишер Навоий газалини ўқиб, Биноийнинг нима демоқчилигини дарров англади, ўзи ҳам утириб бадихағулик билан катта бир газал ёзди ва уни шундай тутатди:

Биноий газалига жавоб битиб

Навоий.

Деди: ўзингга қўйма бино, бу дунё —
Фоний!

Айтишларича, ҳар икки шоир кейинчалик ҳам бир-бирлари билан ғазал тили орқали гаплашиб туришган экан.

БИНОЙИДЕК БЎЛДИ-ҚОЛДИ

Қулардан бир куни Биноий Алишер Навоийнинг боғига келибди. Қараса у бир қанча шоирлару машҳорлар, созандалару хонандалар билан ширин суҳбатлар қуриб ўлтирган экан. Биноийнинг гайирлиги тугибди. Шу пайтда олдида вовулганича келган итга қараб овозининг борича:

— Ҳо, жанобларининг итлари ҳам наво (оҳанг қилади, демоқчи) қиларканлар-ку, биз бундан беҳабар қолбимиз-да, — дебди.

Шу билан Алишер Навоийни бошлаб «чақиб» олмақчи экан-да. Биноийнинг ниятини дарров англаган Алишер Навоий унга шундай жавоб қилибди:

— Ҳа энди, анча-мунча боқиб парварш қилган эдик, мавлюнонинг ўзлари қуриб турганларидай бинойидек бўлди-қолди.

9 феврал — Алишер Навоий
туғилган кун

ЭЛ ДЕСА НАВОЙНИ...

Шоирнинг суҳбатдошлари маза қилиб кулишибди.

БУЛБУЛНИНГ НАВОСИ

Алишер Навоий билан Биноий бир куни катта бино олдида утиб қолишибди. Бинонинг ичкарасида тулға қўниб сайраётган булбулнинг ёқимли навоси эшитиларди. Шунда Биноий Алишер Навоийни чақиб олмақчи булиб:

— Ҳазрати олийлари, қаранг, йўловчилар утганда анави бионинг чиройига, қуркамлигига завқ билан тикилади. Фикримча, анави сайраётган булбул ҳам ушбу бионинг гузаллигига таҳсин ўқитгандек-лебди.

Алишер Навоий унга жавобан шундай дебди:

— Гапингиз тугри жаноби олийлари, лекин шуни билингки, қулар утиб бу бино ҳам қулайди, лекин булбулнинг навоси, унинг ёқимли овози асло йўқолмайди. Дарвоқе, ҳақиқий дилли, фаро-

сатли кишига бу ерда бионинг серҳашамлиги эмас, булбулнинг навоси ҳузур бағишлайди. Бунга унча-мунча кишининг фаҳми етмайди.

Бугаши эшитган Биноий қизариб қолибди.

ЮЗ БАЙТИ БИР ПУЛ ЭКАН-ДА!

Бир куни соф кунлиги шоир фасоҳат ва зарофат бобида замон шоирларининг пешқадами Хожа Осафийга насиҳат қилиш учун муборак тилини баёнга келтириб, айтди:

— Мен сenga ҳайрон буламанки, уткир зехнинг ва баланд таъбинг була туриб, шеър айтиш билан кам шугулланасан, ҳамма вақтингни фойдасиз ишларга сарф қиласан.

— Ҳозирги фурсатда борган сари кўпроқ шеър айтишга машғул бўлаётирман. Масалан, утган кеча икки пуллик шам ёниб биттунча, икки юз байт айтдим, — деди у.

Олий ҳазрат:

— Демак, у тизмаларининг юз байти бир пул экан-да! — деди.

ҚАЕРДА ЧИВИН ЙЎҚ?

Бурунги замонда Хусайн Бойқаро деган подпо яшган экан. У вазири Алишерга:

— Қайси ерда чивин бўлмайди? — деб савол берибди. Вазири уйланмасдан:

— Одам йўқ ерда чивин ҳам бўлмайди, — деб жавоб берибди.

Шундай қилиб, булар икки отга миниб, одам йўқ ерларни қидириб кетишибди. Йул юриб, йул юрсалар ҳам мул юриб бир сахрога чиқишибди. Шу ерда бир оз дам олмақ учун отдан тушибдилар.

Алишер чой қайнатибди, иккиси чой ичиб утирган вақтида, бир чивин «виз» этиб, Хусайн Бойқаронинг пиеласи снидан утиб, этагига қўнибди. Шунда у:

— Алишер, одам йўқ ерда чивин бўлмайди деган эдинг, мана бу ерда чивин учиб юрибди-ку! — дебди.

— Ҳа, сиз билан биз одам эмасмизми? — деб жавоб берибди Алишер.

ДАЙДИ БОЛАЛАР

Тахминий ҳисоб-китобларга қараганда, бугунги кунда Россияда турт миллионга яқин дайди болалар бор экан. Мамлакат Бош прокуратурасининг баҳолатга етмаганлар ва усмирлар билан ишлаш бошқармаси бошлиғи Геннадий Полозовнинг таъкидлашича, бу дайди болалар, уларнинг тақдири билан жиддий шугулланадиган ташкилот йўқ. Илгари бу милициянинг вазифаси эди. Ҳозир амалда бўлган милиция туғрисидаги қонун эса ички ишлар органларини дайди болалар билан шугулланишдек «бош оғриғи»дан буткул ҳалос этган.

ЖОСУСЛАР ШАҲРИ

Немис контрразведкасининг фикрича, Германия бирлашган, Берлин жосуслар шаҳрига айланиб қолган. Жумладан, Россия элчихонасининг бу ердаги филиалида рус разведкасининг 40 нафар ходими бор эмиш. Полша разведкаси эса шаҳарга ундан ортик, Шимолий Корея эса саккиз нафар жосус жунатган. Шунча чет эл жосуслари борлиги маълум бўлса, нега улар мамлакатдан чиқариб юборилмаётгани ҳақида эса немис контрразведкаси лом-мим демаган.

КОНВЕРТНИ ОЧИШ

ШАРТМАС

Россия ички ишлар вазирлиги Новосибирскдаги приборсозлик заводидан янги оптик асбоблар туркумини сотиб олди. Ушбу асбоб ёрдамида конвертнинг очмасдан, ичидаги хатни, сиёҳ ёки буюк чаплаган кетган матнни бемалол ўқиш мумкин. Асбобда одатдаги ультрабинафша нурлар урнига инфрақизил нурлар қўлланган. Бу асбоб қалбаки пуллари бехато аниқлашда ҳам жуда қўл келади.

СУВНИНГ ТОЗАСИ

ЯХШИ

Санкт-Петербург ва Хелсинки шаҳарлари сув таъминоти корхоналари уртасида битим имзоланди. Финляндия томони Нива бўйидаги шаҳар сув тармоқларига оқва сувларни тозаловчи воситалар сотиб олиш ва ўрнатиш учун 2,3 миллион финн маркази миқдорида маблаг ажратди. Ҳозирда Санкт-Петербургда ана шундай тозалаш воситаларидан бир нечтаси ишлаб турибди.

ИНТЕРПОЛНИНГ ЯНГИ

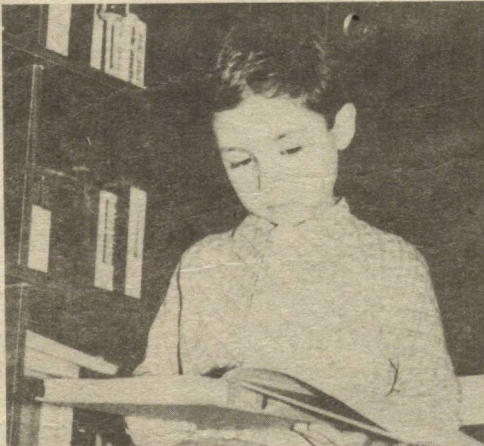
ПРЕЗИДЕНТИ

Интерпол Бош ассамблеясининг Анадули шаҳрида бўлиб ўтган навбатдаги сессиясида ташкилий масала қуриб чиқилди. Ассамблея аъзолари Интерполнинг янги президентини сайлашди. Бу лавозимга Токио полиция академиясининг халқаро алоқалар департаменти раиси Тошиноре Канемото мундо сиб деб топилди. Жаноб Канемото шу вақтгача Интерпол ижрокуми ва котибияти аъзоси эди.

Хорижий матбуот хабарлари асосида тайёрланди

РАКЕТАНИНГ МЕРОСХЎРЛАРИ

Америкалик Эдвард ва Диана Педенлар уй-жой муаммосини ўзига хос ҳал этганлар. Мана 11 йилдирки, улар бир вақтлар қитъалараро баллистик ракета жойлаштирилган шахтани макон туттишган. Ракета олиб кетилгач, бу ер узоқ вақт ҳувилаб ётди. Педенлар салкам бир ярим минг метр майдонга эга бўлган бу шахтани ошхона, бир неча ётоқхона, катта меҳмонхона, дам олиш хонаси бор бип-бинойидек уйга айлантириб олишди.

«Китобдин яхши ёр ўлмас»

Илк сўз

Истиқлол шарофати билан мамлакатимизда Виждон эркинлиги эълон қилиниб, ҳар жабҳада янгилашниш ва узғариш бошланганлиги туфайли кейинги йилларда озғак нутқимизда, адабий тилимиз ва матбуотда «Иймон» лафзи кенг миқёсда ҳамда тез-тез истифода этиладиган бўлиб қолди. Аммо иймоннинг моҳияти ва мазмуну ҳозирги маънавий инқироз ботқоқидан илож борица тезроқ чиқиб кетишга астойдил бел боғлаган бизнинг мамлакатимиздагина эмас, балки бутун дунёда ҳам турфа сабабларга қўра, ҳар бир соцуим (оила, миллат, синф, давлат, тоифа сингари уюшмалар), қўлаверса, ҳар бир одам ҳам турлича тушунади ва талкин қилади. Бунинг боиси, бир жиҳатдан шундаки, айрим-айрим кишилардан ташқари, алоҳида узиға мустақил бир бутун, яхлит жондор сифатида на инсоният, на миллат, на эл-элат ва на қабилла-уруғ мавжуд. Иккинчи жиҳатдан, балиқ сувсиз яшай олмаганидек, мазкур айрим-айрим кишилар ҳам бир-бири билан бевосита ва билвосита алоқа-муносабат юритмай, бир-бирига таъсир ўтказмай яшай олмайди. Лундаси, одам одамга керак, одам одамга муҳтож, одам одамга эҳтиёжманд бўлади. Ушбу мутлақо табиий ва ҳаётий зарурат, эҳтиёж туфайли тарихан бир-бири билан эту тирноқдай бирикиб кетган уруғ, қабилла, эл-элат, миллат, синф, тоифа, давлат ва ниҳоят, инсоният сингари соцуимлар майдонга чиқиб, яшаб, фаолият кўрсатиб келмоқда.

Уз-уздан аёни, оиладан тортиб турфа соцуимлар негизини тоғо бир йўла, тоғида навбатма-навбат бир неча алфозда жамол кўрсатадиган айрим тирик инсонлар шахси ташкил этади. Рухсиз жасад (бадан, вужуд, тан, жисм) совуқ мурда, холос. Иймон эса инсон вужудида муваққат ва тан қуриб яшайдиган абадий ва безавот руҳнинг таъхирларидан. Индаллоси, Иймон инсон руҳияти, маънавиятининг жавҳаридир.

Юқорида санаб ўтилган сабабларга қўра, иймон ҳам умумбашарий, ҳам миллий, ҳам синфий-тоифавий, ҳам шахсий-фардий (индивидуал) қадриятлар тарзида майдонга чиқиб, кишилар турмуш тарзини, аниги, қўндалик фаолият ва ҳулқ-атвор тарзини белгилашни мумкин, белгилайди ҳам. Қадриятларнинг юзата чиқиши маънавий тартими билан боғлиқ. **Маъни деганда нарсаларнинг ҳисобларини рисолағи одамлар учун бирдек тушунарли бўлган объектив-ҳолис мазмуну эмас, балки айрим инсон ва турли соцуимларнинг ранго-ранг эҳ-**

тиёж-талаблари, орзу-умидлари, хоҳиш-истаклари ва ҳатто оний кайфиятлари тақозоси билан ана шу нарсаларга ҳисобат нисбатан муайян ҳиссий муносабати тушунилади. Лундаси, киши онгида маъни меҳр, муҳаббат, ғазаб, нафрат, ваҳима-ҳадик, хотиржамлик, афсус, надомат сингари ҳис-туйғулар тарзида воқе бўлади.

Маъни миқёсан, олимларнинг таснифича, икки босқичга бўлинади. Биринчи босқичи умумбашарий миқёсдаги маъни бўлиб, Ҳақ Таоло томонидан турфа пайгамбарлар орқали эндирилган ранго-ранг илоҳий амруфармонларнинг бандалари томонидан адо этилиш-этилмаслиги туфайли майдонга келиб, асрдан асрга сайқал топиб келаётган иймону виждонлилик, ҳалолилик, инсофу диёнатлилик, ору номуслилик, жумардлик, содиқлик сингари ҳайратангиз фазилат-

бий ё салбий таъсир кўрсатишида ҳал-меъернинг роли улкан. Бу ҳақиқат одамзотга қадимдан маълум бўлган. Масалан, замондошлари «Абу маъоний» деб эъзозлаган бобокалонимиз Мирза Бедил алайҳир раҳма айни хусусда тимсолан шундай дед кетмишлар:

**Узлуксиз шодлик ҳам келтиради ғам,
Ҳаддан ортиқ базм — мисоли мотам.
Хар нарса меъеридан ошмаса яхши,
Бондан ошса, ўтдан баттарроқ сув ҳам.**

Маънига хос хусусиятлардан бири узгарувчанлик бўлиб, у икки йўл билан содир бўлади. Биринчи йўлдаги узғариш вақт-замоннинг ўтиши, шароитнинг ўзгачалашishi натижасида рўебга чиқади. Истиқлол шарофати билан мамлакатимизда дин ва диндорлик, миллат ва миллийлик борасида юз берган узғаришлар бунинг ёрқин далилидир. Иккинчисида

салбий маъникашф этса, салбий туйғулар уйғотди унинг қалбида.

Дарвоқе, умуминсоний қадрият «сон» сўзи сингари мавҳумий тушунча, холос. «Сон» эса аслида илоҳий неъмат бўлиши инсоний ақл ва унинг фаолияти натижасида айрим-айрим нарса ва ҳодисалар миқдорини аниқлаш ва улчаш учун кишилар томонидан уйлаб топилган мавҳумий тушунчадан булак нарса эмас. Реал ҳаётда битта ёки иккита, дейлик, урик дарахти бор, аммо бир, икки сони алоҳида мустақил ҳодиса сифатида йўқ бўлганидек, айрим-айрим халқу миллат, элату шахсга хос қадриятлар мавжуду, лекин алоҳида ҳодиса сифатида умуминсоний қадриятлар йўқ, бўлмайди ҳам. Унинг ўрнига алоҳида-алоҳида халқ, миллат, элат ва шахсга хос қадриятлар моҳиятидаги муштараклик, яқинлик, ўхшашлик ҳаёлда умумлаштирилиб, умумбашарий қадриятлар (масалан, адолат, гўзаллик, эзгулик) деб юритиладиган мавҳум тушунча ҳосил қилинган. Бунда ҳар қандай умуминсонийлик фақат ва фақат миллийлик орқали жамол кўрсатади, лекин ҳар қандай миллийлик ҳаминша ҳам умуминсонийлик кашф этавермайди, у елғиз муайян бир миллатгагина хос бўлиши мумкин, деган хулоса келиб чиқадики, у ҳам наза-риётчилар, ҳам амалиётчилар учун бе-ниҳоя муҳимдир. Мамлакатимизда миллий маффурани шакллантириш жараёни кетаётган бир пайтда ана шу нозик нуқтани эътибордан қочирмасдан фикр-мулоҳаза юритмоқ ва иш тутмоқ даркор.

(Давоми кейинги сонларда)

Мийн Содиқ РАББОНИЙ

ИЙМОН ҲАҚИҚАТИ

лар, шу билан бир қаторда ҳиёнаткорлик, ёлғончилик, қотиллик, зуравонлик, қабиклик, ўғрилиқ, порахўрлик, таъмагирлик, муттаҳамлик янглиг жирканч иллатлар инсон кўнглини, бир жиҳатдан, шодлигу қувончга, туруру фаҳрга тулдирса, иккинчи жиҳатдан, ғам андух, афсусу надомат ўтида қоврилишга, озору изтироб чекишга маҳкум этади. Мазкур фазилату иллатлар озми-кўпми даражада ҳамма давр ва замонда ҳар бир шахсга (бейб ёлғиз Парвардигор), узиға хос тарзда ҳар бир соцуимга дахлдордир. Конкрет шахс ёки соцуим ҳақида ҳукм чиқаришда тарозу палласида унинг фазилатлари ва ё иллатлари оғир келишига қаралади.

Иккинчи босқичга кирадиган маъни, жамият узоқ ўтмишдан то ҳозирча турли соцуимлардан ташкил топиб келаётгани ҳамда инсоният тарихининг маълум даврларида муайян бир соцуим жамият ҳаётида ҳал қилувчи рол ўйнаши туфайли намоён бўлади. Бунда ватанпарварлик, миллатсеварлик, синфий ҳамкорлик, ҳамятлелик каби фазилатлару ҳамда уларнинг зиди бўлган иллатлар киши қалбига қувонч бахш этади ёхуд уни ўқинч-аламдан урганибенишга мажбур қилади.

Умуман олганда ҳаёт, хусусан олганда ижтимоий ҳаёт бағоят мураккаб, қир-раю жабҳалари қўнлан-қўп, улар ўртасидаги алоқаю муносабатлар ута нозик. Шу боис ҳар икки босқичга оид маъналарнинг фазилат ва ёки иллат юзата чиқиб, киши ва кишилар қалбига ижо-

эса субъект (айрим шахс ва ё соцуим) наздида муайян маънига молик нарса қайта-қайта такрорланиши билан алоқадор бўлиб, бунда тапқи ва ички сабаблар туфайли дастлабки маъни қайтадан фаҳмланиб, моҳиятан янада чуқурлашиши ва ё заифлашиб, ўз таъсир кучини йўқотиши мумкин. Ва, ниҳоят, маънининг бағоят муҳим хусусиятларидан замонавийликдир. Бордию бирор маъни, у қандай нарсаларга алоқадор бўлмасин, замонавийлик хусусиятидан маҳрум бўлса, шу баробарида у узининг таъсир кучини йўқотди. Дарвоқе, ҳозирда тилимизда кенг қўламда ишлатила бошлаган маънавий сўзи ҳам аслида ушбу у з а к (маъни)дан аясаландир.

Индаллоси, нимаики айрим шахс ва соцуим наздида ижобий маъни кашф этса, худди шу нарсалар қадрият тарзида жамол кўрсатиб, улар кўнглини хулудлигу мамнунлик билан тўлдирди, бордию

ИККИ ХАЛҚАДАГИ КИШИЛАР

Расули акрам¹ Мадинадаги масжидга киргандилар. Уларнинг кузлари икки жойда тулланиб турган кишиларга тушди. Биринчи халқадагилар ибодат ва зикр билан, иккинчи халқадагилар эса таълим ўрганиш ва ёд олиш билан банд эдилар. Расулуллоҳ уларни яхшилаб кузатдилар, кўнглилари шод ва масрур булди. Улар ёнларида турган саҳобага юзланиб дедилар: «Бу икки жамоа ҳам яхши ишлар билан машғулдирлар, уларга бахт-саодат эшиклари очик булсин». Кейин яна қўшиб қўйдилар: «Аммо мен илм урганаётган ва доноликка интилаётган жамоани кўпроқ севаман, чунки илми етук инсонлар ибодатни ҳам мукамал бажарадилар».

Кейин Расулуллоҳнинг узлари ҳам илм урганаётганлар сафига қўшилдилар.

ДУО ТАПАБИ

Бир киши ҳаяжон ва изтироб билан ҳазрат Имом Содик² қошига келди ва деди:

— Мени яхшилаб дуо қилсангиз, то Худованди Қарбнинг фақир ҳолимга раҳми келиб, ризқ эшикларини очса.

Имом Содик дедилар:

— Сени дуо қилолмайман.

— Нега дуо қилолмайсиз?

— Чунки Худованди Қарбим яшаш учун интилганларни, гайратли, ҳаракатчан инсонларни яхши кўради. Сен эса ҳеч бир иш билан шугулланмай, уйингда утириб, мендан Аллоҳга илтижо қилишини сўрапсан. Аввало узингда ҳаёт учун курашга шижоат бўлиши керак.

ҚОРА БОЗОР

Имом Содик ҳазратлари-

нинг оилалари катта бўлиб, узларига туқ яшардилар. Бир куни улар оила ҳаётини яна ҳам яхшилаш мақсадида тижорат ишларини йўлга қўймоқчи булдилар. Шу мақсадда уз сарможаларидан минг динорни хос хизматчиларидан бўлмин Масодифга бериб дедилар: «Бу минг динорни олгин ва Мисрга бориб, тижорат ишлари билан шугуллан!»

Масодиф Мисрда бозори чаққон матолардан сотиб олди. Кейин савдогарлар карвонига қўшилиб, Миср томонга йўл олди. Мисрга яқинлашиб қолганларида уларнинг рўнарасидан катта фойда билан қайтаётган бошқа бир карвон чиқиб қолди. Улар Мисрдаги савдо-сотик ишлари ҳақида суҳбатлашдилар. Масодиф ва унинг шериклари олиб кетаётган матолар Мисрда камеб бўлиб, бозорда катта нархда сотиш мумкин экан. Савдогарлар жуда хурсанд булдилар. Уларнинг матолари ҳамма-

Ибратли ҳикоятлар

га ёқадиган матолар бўлиб, айтган нархларида сотиб олар эканлар. Савдогарлар, шу жумладан Масодиф ҳам матоларни икки баравар қимматида сотишга аҳд қилдилар. Улар Миср бозорига келдилар. Қора бозор ташкил қилишиб, ҳамма матоларни фақат бир хил қийматда сотишга келишдилар. Масодиф минг динору устига яна минг динору фойда қилиб, хурсанд ҳолда Имом Содик ҳузурларига келди. Икки тарафдаги чўнтақлари минг динорга тула эди. Имом Содик сурадилар:

— Булар нима?

Масодиф деди:

— Битта чўнтагимда сиз менга берган пулларингиз, иккинчисида эса худди шунча миқдордаги фойда.

Имом Содик дедилар:

— Фойдаси қўп, қандай қилиб шунча фойда қўрдигин?

У бўлиб утган воқеаларни

батафсил ҳикоя қилиб берди. Имом Содик дедилар:

— Субҳонллоҳ! Сен шундай ишларни қилдингми? Қора бозор қилишга қасам ичдингми? Мен бундай савдогарчиликни ва ундан қўрилган фойдани ҳаргиз ҳало деб ҳисобламайман.

Кейин Масодифнинг чўнтагидаги минг динорни олдилар ва дедилар:

— Бу пуллар меники, уни оламан. Иккинчи чўнтагингда пулдан эса бир тийин ҳам олмайман.

Қиссадан ҳисса: Озгина насибага шукр қилиб, сабр-қаноатли бўлиб яшаш осон иш эмас. Бу ҳамманинг ҳам қулидан келавермайди. Иймони пок, сабр-қаноатли ва илмда комил инсонларгина шундай қила оладилар.

Баҳриддин ТУРҒУНОВ
тайёрлади

Шифохонада собиқ қўшни қизгини кўрдим-у, танимагандай ёнимдаги врачга юзландим. Тери-таносил касалликлари шифокори бўлмиш ҳамроҳим мухбири аини қўшни қизгинининг койкаси томон бошламасинми?!

— Ману қизни қаранг, опа, ҳали гудак, ун бешга ҳам тўлмабди. Бир бошдан суранг, нечта эркакни «қурганини» гапириб беради. Мелиса макказордан... топиб чиқибди. Лаҳзалик хуштори тошкентлик экан, машинаси ҳам кузига қўринмай қочиб қўлибди. Д. икки йилдан бери бизда учётда туради, ёмон касали бор... Ҳов, нариги палатада икки эркак ётибди. Ушалар ҳам унинг хушторлари...

Кап-катта аёл бу яланғоч гаплардан ер ёрилса-ю, кириб кетгудай бўламан, азбаройи номуздан ичидан иситма чиқаётгандай. Д. эса... пинак бузгани йўқ, оёқларини чалиштириб утирганча, шифокорга қараб кулимсираб турибди.

— Энди уша тошкентликнинг адресини айт, десак, ҳингиллайди, холос, «қаттан билай», деб, — бугилик сузлайди шифокор. — Ҳали у жонивор ҳам нечтасига юқтирмасайди. Шу ерда гаплашасизларми ё кабинетимга киришимиз?

«Йўқ» деган маънода бош чайқайман. Зеро, Д.нинг ҳаёти менга беш қўлдай аён эди.

... Д. видео тарбиялаган болалардан бири. Эсингизда бўлса, видео бизнинг ҳаётимизга 80-йилларда селдай бостириб кирди. Советнинг даҳриёна тарбияси иймонимизни учириб қўйган бўлса, чет эл видеофилмлари... Уғлонлар усмирлигидаёқ кузи очилди, қизгиналар эса эркакдан сесканмайдиган бўлиб қолишди.

Арафа эди, чоғимда. Урф-удумларимизни қаттиқ ушлаган онам подъяедаги қавмдошларимизга ош улашарди. Туртинчи қаватдаги З. опаникига ош бериб чиқиш менинг чеким-

га тушди. З. опанинг умр йўлдоши тижоратчи бўлиб, ҳамма нарсанинг «супери» ушаларда эди.

Хонадон эшигини олти-етти ёшлар чамасидаги Д. очди-ю, салом беришни ҳаёлига ҳам келтирмай аясини чақирди-да, залга югурди. Чамаси видеода қандайдир филм борарди.

— Кираверинг, синглим, — залдан эркак кишининг чорлови эшитилди. — Опангиз ваннадайди.

Кулимда коса залдан аста мураладим-у, донг қотиб қолдим. Болалар — муйлаблари энди сабза ураётган успи-

югуришини қуриб лабларимга учуқ тошиб кетганди. Н. опа 12 йилдан бери шу жониворга суяниб қолувди, ёлғизлик ҳам ёмонда. Ушанда Н. опанинг юраги ёмон бўлиб, «Тез ердам» обкетди. Уткиржон бўлса, углини суяниб, калтаклаш урнига «ота угил» деб осмонга иргитди, бутун «дом»ди куз олдида шунақа қилди-я... Бу тошбағир боладан қўрққулик... Қизлариниям кузи ҳалитдан олма-кесак теради.

— Шундай кунда қўшнингнинг гийбатини қилиш, яхшими, онаси, —

Миллат оғриқлари

ВИДЕО БОЛАЛАРИ

ёки ЭРКАКДАН СЕСКАНМАЙДИГАН ҚИЗГИНА

рин йигитча, уйнинг энг кичиги Д. бўлган уч синглиси диванда утиришибди. Оталари эса... биргина плавкада креслога ялпайган... порнофилм куришарди. Ҳа, ҳа, қип-яланғоч эркак-аёлнинг шайтоний талвасаларини ота ўз фарзандлари билан, боз устига ярим яланғоч ҳолда қуриб утирарди!!!

Қандай қилиб у кишининг хонадонидан чиқдим, биринчи қаватга тушдим, билмайман. Авзойимни курган онам опамни чақирди:

— Ҳой, Мату, синглингга сув сеп, бир нимадан қўрқибди, шекили.

Очиги онамга ҳам, опамга ҳам қўрққуларимни айтишга... юзим чидамади.

— Ужас қуришаётганакан, — деб қўя қолдим.

— Вой, бу З.нинг болалари, балодан ҳам қўрқибмайдилар. Угли беш-тўрт ешида Н. холангни мушугини ёқиб юборган, жониворни жон ҳалпида

пойгаддан ишдан қайтган дадамнинг товуши келди.

Биз одатдагича у кишига пешвоз чиққани урнимиздан турарканмиз, онам ҳижолатдан қўзларини пирпира-тиб:

— Вой, ула қолай, гийбатим худога ҳам хуш келмай дадангни кирганини билмай қолибман. Ҳорманг, тақсир, яхши ишлаб келдингизми, — деди орқамиздан чиқаркан.

Уша йили сел олиб кетган ҳовлимизни нари-вери эплаб таъмирладик-да, ота-онам асти суймаган «дом»ни тарк этдик. Қишлоққа тушган катта опам уч фарзанди, умр йўлдоши билан бизнинг «дом»га кучиб келди. Ушанда дадам онамни ёнларига утқазиб олиб қилган насихатлари ҳали-ҳамон ёдимда.

— Болаларингдан умидинг борми,

Салимаой, — салмоқ билан, опамга қарамай, деди у киши.

— Вой дадажон, шу болаларни деб юрибмиз-ку, — ер чизган қуйи сузланди опам.

— Унда қайнабувингни ҳам кучириб келинглар, — чойни симириб, пиёлани тункариб қўяркан, «гап та-мом» дегандай қўлидаги газетга юзланди дадам.

Опам икки хонали уй бўлса, қайнаман қасрга жойлайман, демади. Зеро, дадамнинг гаплари биз учун қонун эди. У кишининг бир нигоҳи бизларни итганинг тешигидан утқазиб юборарди. Хуллас, опам қайнабувисини кучириб келди.

Дастлаб дадамга индолмаса ҳам, онамга мингиллаб юрди. Орадан уч-тўрт йил ўтиб, болалари улғая бошлагач, миннатдорчилик ила шундай деб қолди:

— Маслаҳатгўйим дадажонимдан айлана, буви, яхшиям аямми обкеволганим, болаларимга куз-қулоқ, тайёр қоровул. Бу дом қўрғурда ёш-яланг бирам айниб кетган. Ота-она ишда, ҳа дегани ҳужаси йўқ, кунгилларига келган ишни қилиб юришади. Ҳалиги тепамиздаги уятсиз кино сота-диган З. бор-жу, — опам товушини пастлатиб шивирлади, — ушанинг угли ўзининг синглисига тегиб қуйибди...

— Вой шўрим, болаларингга эҳтиёт бул, Мату, қизларинг бор-а, — ёқасига туфларкан деди онам.

— Худога шуккур, болларимми қоровули бор. Хар ким экканини урарканда, буви. З.нинг эри пулди орқасидан не-не ёшларни уятсиз кинолари билан бузмади, дейсиз. Мана, энди қайтар дунё бўлиб, фалокати ўзига қўриниб утирибди.

— Кулма, жон қизим, ўглинг бор—урлама, қизинг бор—қиялама...

Махфуза УСМОНОВА,
Фарғона

Бир куни

«ИШБИЛАРМОН» ТАКСИЧИЛАР

Яқинда дўстларимдан бири хориз сафаридан... э йўқ, сиз уйлаганчалик Америка ё Англиядан эмас, Москвадан келди. Рост, «улуг оғ»ларимиз қандай кун кечираётгани мени жуда қизиқтиргани учун савол деганини уртоғимга қаторлаштириб ташладим.

— Ҳозир айтиб қўйсам кечга гап қолмайди-ку, дўстим. Кечқурун бизникига бор, қўлбола опчани ясаб, ёнбошни ёстиққа ташла-ааб гурунг қиламиз.

Хуллас, ишдан сунг «Олой» бозоридан би-и-ир пакет ул-бул харид қилдик ва... таксида кетмоқчи бўлдик.

— Ака, Қорақамиш 1/2 га...

— 250 сум.

— А... Узр...

Э, буниси бўлмаса, унисила. Такси деганимиз поездай қаторлашиб турибди. Хатто «хусусий»лариям бор.

— Ассалому алайкум, Қорақамиш 1/2 га ташлаб утолмасизми?

— Қанча берасиз, ука?

— 80 сум.

Озроқ қўшинг, деса 100 сум демоқчи эдим. Бўлмади. Бир йўла «қарс» этказиб эпикчи елди-қўйди. Хулласи калом, алчайин савдоланишлардан кейин бир «инсофлиси» 160 сумга ро-

зи бўлди. Оддий «Москвич»у 160 чунтақдан йиғлаб кетгандан сунг «Мерс»да боргандай маза қилдик... Дўстимнинг сабри чидамади шекили, сафар таассуротларини таксидан туша солиб бошлаб юборди:

— Москвада таксига ҳам навбат кутасан. Биздагига ухшаб «Қорақамишга бормайман», «Чилонзорга кетаялман», «Фалон сум берасиз» дейиш йўқ. Утирасан, манзилини айтасан, юрган масофага ҳақ тўлайсан.

— Бизникилар «ишбилармон»роқда, — дейман дўстимнинг гашига тегиб. — «Ишбилармон» бўлмаса, болачақани ким боқади, қолаверса... таксичи деганинг дўст-уфати бисер. Бунинг устига иккита хотиннинг чакагани учириниш керак. Бири очман-яланғочман деб қўрқитса, иккинчиси бузиламан дейди...

Хуллас... сабзи туғраш бизни чекка, қозоннинг тагига ут ёқиб дўстимни чекига тушганлиги сабаб воқеанинг давомини ошдан сунг эпитасиз... Лабабай, биз ҳам такси миниб қўрганмиз, дейсизми? Марҳамат, сизнинг саргузаштингиз бизникидан қизикроқ бўлса, ош тайёр бўлгунча эшитайлик...

Баҳриддин АБДУ САИД

— Оббо, яна авария қилдим-ку...

ЎЛИМ ШАРПАЛАРИ

Утган йили Африка қитъасини ларзага солган янги касаллик — Эбол вирусининг тарқалишида қўршапалакларнинг «хизмати» бениҳоя катта экан. Жанубий Африка вирусология институтининг профессори Шванепол бу вирусни турли ҳайвон ва ҳашаротларда, усимликларда синаб кўрди. Уларнинг барчаси тез орада вируснинг қўрбонига айланарди. Фақат қўршапалакларгина унга дош берди ҳамда вирус ташувчанлик «қобилияти»ни намоян этди. Улар бошқа жонзотларни тишлаганда, қонидаги вирус уша ҳайвоннинг қонига утиб, тезда ҳалок этади. Африкада қон сўрувчи қўршапалаклар қўлигини инобатда оладиган бўлсак, Эбол вирусининг тарқатувчиси ҳам бисерлиги аён бўлади.

Оланда гап кўп

**«Оила ва жамият» газетаси
реклама фаолияти билан шугул-
ланувчи агентликларни, рекла-
ма агентларини ўзаро ман-
фаатли ҳамкорликка чорлайди.**

Бизга:

- реклама баҳоси бир сантиметр квадрат учун 30 сум;
- ярим саҳифалик реклама учун 10 фоиз, бир саҳифалик реклама учун эса 20 фоиз чегирма бор;
- реклама агентлари реклама баҳосининг 25 фоизигача миқдорда рағбатлантирилади.

**Манзилимиз: Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кучаси, 32-уй,
609-хона.**

Телефонлар: 36-56-52, 34-86-91, 33-28-20

СОДДА МУОЛАЖАЛАР

Шивит кукатини майдалаб, зардобли қатиқ билан аралаштириб ичилса, қон босими тушишига ёрдам беради.

Жилонжийда мевалари асосида тайёрланадиган дамлама қон босимини туширади, шунингдек кучли пешоб ҳайдаш хусусиятига эга. Бунинг учун 20 г мевани майдалаб чойнакка сояиб, бир соат давомда дамлаб қуйилади. Уч маҳал овқатланишдан олдин ичилди.

Сурункали ҳолда қабзиятдан озорланувчи кишилар турп шарбати ёки олхури, сули солиб қайнатилган шарбатлардан истеъмол қилиб туришлари лозим.

Ҳар куни уйку олдидан бир пиёла хом сут ичиб ётиш иччи меърида тутиб туради.

Тез-тез қарам еб туриш қандли диабет хасталигида фойдали таъсир курсатади.

Ширин ва нордон олмалар юракни қувватли қилади.

Сархил ҳолдаги сабзидан истеъмол қилиб туриш ҳам юраги хаста кишиларга ижобий таъсир курсатади.

Тошкент кооператив техникуми (Ўзбекбирлашув) томонидан Нағмаджанов Ботиржон Маҳмудович номига 1992 йил 25 июнда берилган ПТ-1 ДН166748 рақамли диплом (№9472 рақам билан руйхатга олинган) йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Агар кечаси уйкунгиз келмаса, бир қошиқ асал истеъмол қилсангиз, дарҳол уйку келади.

Тумов булганда даструмолингизни лавлаги сувига намлаб бурнингизга теккизсангиз, тезда тузаласиз.

Янги қизил чувалчангларни териб, ёпиладиган идишга солинади ва устидан кумадиган қилиб ароқ қуйиб, идишнинг оғзи маҳкам қилиб берки-тилади. Шундан сўнг чувалчангли идиш бир неча кун қуёш нури остида сақланади. Ҳосил булган тиндирма кунита бир маҳал ётиш олдидан оғрийдиган (бод) жойларга сурилади. Бундай амал дарддан тез фориғ этади.

Ёки яна бир усул оёқ-қул оғриқларида тавсия этилади. Оғриқли жойларни керосинга намланган патли сочиқ билан ураб қуйилади. Боғлама ярим соатдан бир соатгача сақланиши мумкин. Сочиқ ечиб олингандан сўнг, вазелин суртиб обдон ишқаланади.

Тумовнинг бошланиш чоғида пиёз ҳиллаб туриш дарднинг зўрайишига йўл қўймайди.

Аччиқтошни сувда эритиб оғиз гаргара қилинса, томоқ оғриғига фойда қилади.

Янги картошка шарбатидан ичиш жигилдон қайнашига тезда барҳам беради.

Саримсоқ солиб қайнатилган суддан ичиб турилса, гижжаларнинг йўқолишига сабаб бўлади.

Сочнинг илдизини мустаҳкамлаш ва унинг туқилишига хотима бериш учун соч хинага ювилади. Шу мақсадда хинага майдаланган мойчечак гули ёки ровоч солинса, соч жигарранг тусга киради.

**Меҳрибон отамиз
ТОВФИҚЖОН!**

Сизни таваллуд кунингиз ва Ийд Рамазон байрами билан чин қалбдан табриклаймиз ва сизга сиҳат-саломатлик тилаймиз.

**Хурмат билан фарзандларингиз Жамолiddин, Ка-
молиддин, Каримахон, Фахриддин, Нуриддин, Наи-
махон, қариндошлар ва дўстларингиз**

ЁРҚИНЖОН, ҲУЛКАРОЙ!

Сизларни таваллуд кунларингиз билан табрик-лаймиз. Оилангизга тинчлик, хотиржамлик, бахт-саодат тилаймиз.

Дўстларингиз: Абдуҳаф, Алиқул, Суннатулла

ПАЗАНДА МАСЛАҲАТИ

• Венегрёт салати учун картошканинг пустини артмай қайлатинг. Бунда картош-ка ҳар жойидан вилка билан тешиб қуйилса, пуслоти ёрил-майди.

• Картошқалати витамин-лар ва фойдали моддаларнинг сақланиб қолишини хоҳласан-гиз, уни қайнаган сувга солиб пиширинг.

• Картошка тез ва ширин бўлиб пиши-ши учун пустини арчиб, булакларни идиш-га солингандан сўнг, устидан қайнаган сув ва бир қошиқ маргарин солинади.

• Картошка сувда пишяётганда эзидиб, шаклини йўқотмаслиги учун сув қайна-гандан кейин озгинасини тукиб ташлаб, урнига совуқ сув ёки 1—2 ош қошиқда тузланган бодринг ёки қарам суви солиш керак.

• Халемай картошка ҳам тайёр бўлади. Эрингиздан эса дарак йўқ. Таомнинг маза-си бузилмаслиги учун картошканинг суви-ни тагида озгина қолдириб, қолганини тукиб ташлаш керак. Оловни ҳам пайсатир-сангиз таомнинг мазаси бузилмаслиги мум-кин.

• Картошка пишяётган сувга озгина укроп (куритилгани ҳам бўлаверади), 2—3 булак саримсоқ, 2—3 та лавр япроғи солсан-гиз, улар хушбўй ҳид ва таъм беради. Лавр япроғини пишишдан 15 минут олдин солсангиз, яхши бўлади. Аке ҳолда картош-ка нордонроқ бўлиб қолади.

• Тузни картошка суви қайнагандан кейин солинг (тузун 1 литр сувга 10 гр. солинади).

Сувда пишириладиган кар-тошка учун қанча янги нарсга билиб олдингиз!

• Қовурилганига келса, улар-нинг тури жулам кўп: егд қо-вурилган, тилимлаб қовурилган, пиез қушиб, пишириб, кузиқо-рин қушиб, қаймоқ қушиб, яна котлетлар, пирожкилар, ватруш-ка ва бошқалар... Албатта, булар-ни тайёрлашни ҳаммамиз била-миз. Лекин унда ҳам ўзига яраша айерлик-лар бор.

• Биринчи усули учун това олинади. Алюминдан ясалган идишлардан фойдалан-манг — таом тез қуйиб кетади. Олдий усим-лик ёғидан фойдалансангиз бўлади. Ёғ 120—130 градусгача қиздирилади. Картош-ка бир текисда солинади. Қопқоғи ёпи-майди. Пишяётган пайтда каптир билан қовламниг, товани қоқиб турсангиз бўла-ди. Шунда картошка бўлиниб кетмайди, шаклини ҳам йўқотмайди ва бир хил бўлиб пишади.

Агар иккинчи усулни танласангиз, унда қозондан фойдаланасиз ва мол ёғини ишлатасиз. Сарғе ва маргариндан фойда-ланманг. Ёғни яхшилаб қиздирасиз.

• Қовуришдан олдин картошқаларни қуригиб олиш керак, аке ҳолда сув ёғ-ни совутади ва кутпик ҳосил қилади. Картошка қизариб пишмайди.

Шу сабабга қура пиширилган олдин туз солманг, у ҳам суяқлик ажратади.

• Яхши қиздирилмаган ёғга картошка солинса, кутпик ҳосил бўлади. Бундай ҳолда картошқани қизартириб пишириб бул-майди.

ДИЛАФРУЗ тайёрлади

ОБУНА ДАВОМ ЭТМОҚДА

Азиз газетхонлар!

— Агар турли мавзулардаги қизиқарли мақолаларни ўқишни;
— оламда юз бераётган ажабтовур ҳангомалардан хабардор бўлишни;

— бўш вақтингизда ҳажвия, хандалар ўқиб, бошқотирма ва шохмот масалаларини ҳал этиб, мириқиб дам олишни истасан-гиз;

— умуман, бир сирдош ҳамсуҳбатга эҳтиёж сезсангиз

«Оила ва жамият»га обуна бўлинг!

Агар Сиз 12 февралгача обунани расмийлаштирсангиз, март ойидан газетани ола бошлайсиз.

Обуна индекси:

якка обуначилар учун - 64654

корхоналар учун - 64653

Мусулмон мамлакатларида қадим замонлардан бери авлод-аждодларини билиш яхши одат ҳисобланган. Бу авлоднинг софлигини белгилаб, соғлом авлодни камол топтиришда муҳим омиддир. Мана бу халқ мақолига эътибор беринга:

**Етти бобони билган эр,
Етти юрт гамин ер.**

Етти авлод, бу етти ота ва она авлодидир.

Нега энди олти ёки саккиз эмас, етти ишлатилади? Эътибор беринг, кундалик ҳаётда етти муъжиза, етти қат осмон, етти қат ер, етти саратон курган, етти кунлик чақалоқ, етти кунлиқни ўтказиш, етти пир, етти иқлим, етти ёт бегона, етти қадам, етти кун, етти ҳафта, етти юлдуз, муроднинг битта бўлса ҳам оғанининг еттита бўлсин, гоҳида эса «Етти пушти уста», «Етти авлоди нонвой ўтган» деган сузларни тез-тез учратиб турамиз. Қизиги шундаки, она қорнидаги бола етти ойлигида чала туғилса, омон қолади, аммо олти ёки саккиз ойликда туғилса... Нега?

Бу ҳақда Сурхондарё вилояти Олтинсой тумани, Чинор қишлоғидаги етти юзга қоралаган Ҳайбатулло ота шундай ҳикоя қилганликлари:

— Илгари замонда одамлар узлари яшаб турган қишлоғини ёки шаҳарчасини «Мамлакатим» деб билган. Уша одамлар узи яшаб турган жойдан бошқа элу юртларни кўрмасдан, бу фаний дунёдан рихлатга юз тутганлар. У даврларда транспорт, телефон, радио, телевизор каби ахборот воситалари бўлмаган... Узоққа бормай, уз оиламини бунга мисол келтириб ўтай. Катта боболаримни Али суфи, Мели суфи деганлар. Момомизни эса Суфи момо деб аташган. Шу уруғдан, Абрайкул деган бош бобомиздан палак ёйган — шажаранинг бир угли мулла Мусо (бу менинг отам) бўлиб, 7 фарзанддан 25 набира, 227 чевара, 400 дан ортиқ эвара ва дубора бор. Биргина еттинчи авлоддан (менинг узимдан) 14 фарзанд, 70 дан ортиқ набира, 40 га яқин чевара бор. Шу уруғдан ота-бобомиздан қолган ажойиб бир хислатини эслаб ўтиш жоиз. Улар «етти пуштинги билмабсан, сен дунёга келмабсан», дейишган. Бу гапдан шу келиб чиқадики, ким уз авлод-аждодини билмас экан, у уз тарихий-тараққиёт ривожини ҳам билмайди. Бу рост гап, болаларим, бугунги кунимиз аслида аввал ўтган боболар ва момолардан, дастлабки насл-насабдан, яъни мозийдан бошланган. Шунинг учун ҳам муқаддас китобимиз «Қуръони Карим»да ҳар бир кишининг яхшилиги ҳам, ёмонлиги ҳам етти пуштигача етиб боради дейилган. Болажоним, ҳамма ҳам етти пуштини шод қиладиган яхшилик ва савоб ишларни қилишликка одатлансин.

Ҳа, Ҳайбатулло бобо ҳақ гапни

айтдилар. Етти ота-бобонинг кимлигини билиш — аждодларга эҳтиром, бобо ва момолар хотирасига таъзим бажо этишнинг узи. Етти бобони билган эр, етти юрт гамини ер! Аждодларимиз ўтмишда уз авлодларини яхши билганлар. Бу борада боболари, момолари қайси касб-хунарининг этагини тутган бўлсалар, фарзандлари ҳам шу касбни ардоқлаб келишган. Бузчилар, нонвойлар, тандирчилар, чегачилар, жувозчилар, заргарлар, бешикчилар, пичоқчилар, қовунчилар, бахшилар, созандалар ва ҳофизларнинг фарзандлари ҳам ота ва боболари изидан боргани учун қишлоқ ва шаҳарлардаги гузарлар уша касблар номи билан аталиб келинган. Бундай «уста»лар, «хуна»лар номи билан аталган маҳаллалар ҳозир ҳам мавжуд.

Етти
а в -

• Удумларимиз ЕТТИДА НЕ СИНОАТ БОР?

лод
шажарасига
кура, еттинчи авлод
бегона ҳисобланади. Она тилимиздаги «етти ёт бегона» шундан далолатдир.

Бир отадан бошланган фарзандлар еттинчи авлодгача қариндош ҳисобланади. Саккизинчиси бегонадир. Булар: ота-она, фарзанд неvara, чевара, эвара, дубора, новора, бегона. Ана шу охириги — «бегона»дан дунёга келганлар қариндошчиликдан четлашади.

Хуш, шундай экан, еттиликнинг тарихий асослари нималардан иборат? Узоқ ўтмишда вақт тушунчаси етти рақами билан ўлчангани маълум.

**Етти юлдуз ҳукмида бўлди пайдо,
Унга тутқизгусидир қалит дунё.**

Бу сатрларни Шарофиддин Али Яздийнинг «Зафарнома» асарида учратгандим. Шеърый сатрлар фикримизга жуда мос келади.

Турмушда Ой кунномасидан ибтидоий овчи туғи еритқич фазоларнинг ҳар етти кунда алмашилишини, фазода етти узғарувчи сайёра (Ой, Қуёш, Муштарий, Миррих, Зухро, Уторуд, Юпитер)га асосланиб, етти кунлик вақт бирлиги — ҳафтани яратган. Бу к е й и н ч а л и к олимлар томонидан тасдиқланган.

Вақт ҳисобининг асосий йу-

налиши етти кундан етти аждодга боғланган. Ахир, «яқиндаги қариндошлар» тишлалар, узоқдагиси эса кишналар», деб бежизга айтишмаган. Шундай қилиб, етти пушти ва етти авлод маълум маънода ўзига хос вақт бирлиги — астрономик тараққиётнинг муайян давр ифодаси ҳамдир. Бунга исбот сифатида яна бир манбани мисол келтирамиз.

Улуғ бобомиз Амир Темур туғилишида ҳам «етти»лик муъжизасини кўрамиз. Тегинабегим Темурбекни ҳижрий 835 йили шаъбон ойининг 5-кунида (20 апрель 1336 йил) туғди. Етти юлдуз бир-бирига яқинлашган, Қуёш, Ой, Миррих бир чизикқа турри келган бундай кунда дунё юзини кўрган чақалоққа бахт қуши қунар экан. Оллоҳнинг иродаси шундай. Бундай юлдузлар яқинлашуви аслида ҳар 800 йилга тўғри келар экан.

Ўтмишда боболаримиз, момоларимиз еттилик ва етти авлод-аждодни билишга қанчалик амал қилгани ва бу удумни фарзандларига одат қилиб қолдиргани бежиз эмас экан, албатта.

Етти авлод-аждодни билишни ушбу нуқтаи-назардан урганишни ёшларга аввало оилада, сунгра боғчаларда ва мактабларда ургатиб бориш лозим. Ўзликни билишлик узгаларни ҳурмат қилишликдир. Демак, ҳар бир фуқаро уз авлод-аждодини билишлиги ўтганлар руҳига ҳурмат белгиси ҳамдир. Авлоднинг софлиги эса инсон камолини ҳам билдиради.

Илмий жиҳатдан, биологик нуқтаи назардан қараганда қон қанчалик узоқ бўлса, насл шунчалик яхши бўлади. Етти авлод тушунчасига қўра, қариндош-уруғдан қиз олиб, қиз беришлик ёмон оқибатларга олиб келиши мумкин. Юқорида айтилганидек, етти авлод, аждод қондасига амал қилишликни ҳам фан, ҳам исломий шариат тан олади. Етти авлодни билишнинг мақбул жиҳати ҳам ана шунда. Авлоди, насли баркамол, тафаккур итқир бўлишни хоҳлаганлар етти авлод-аждодни суриштириб, қуда-андаликни боғлаши керак.

Абдуҳамид ҲАБИБУЛЛАЕВ

— Не, телевизорда реклама қиладиган «Nestle»ми?

Сўнги устун

БУНИ БИРОВ
БИЛСА...

1368—1399 йилларда Хитойда қиймати 1 қванга тенг булган қоғоз пуллар муомалага киритилган. Мазкур пул эни 22,8 сантиметр, бўйи эса 33 сантиметр булган қоғозга босилган.

Охириги маълумотларга қараганда, ҳазинасида олтин энг кўп булган мамлакат Америка Қушма Штатлари ҳисобланади. 90-йиллар бошида мамлакат ҳазинасида 7401 тоннадан зиёдрок олтин булган. Бу бутун дунёдаги олтиннинг салкам тўртдан бир қисмини ташкил этади.

Биринчи жаҳон урушидан кейинги иқтисодий бўҳрон ва пул қадризи қаттиқ қисқариб кетган даврида Германияда дунёдаги энг кичик қоғоз пуллар муомалада юритилган. Қиймати бир ва уч пфеннинг булган ушбу пулнинг ўлчами 18 миллиметрга 18,5 миллиметр булган.

1933 йилнинг февралда АҚШ Ҳарбий денгиз кучлари таркибида кировчи «Рамапо» кемаси лейтенанти Фредрик Макгрофф дунёдаги энг узун тулқинни ўлчашга эришди. Бу, тулқиннинг узунлиги 34 метрга тенг эди.

Асримиз бошларида Францияда яшаган киноактриса Полер хоним (Асли исми Эмил Мари Бушан) энг хипча бел соҳибаси ҳисобланади. Унинг бели атиги 33 сантиметр булган.

Ҳиндистоннинг Пуна шаҳрида истиқомат қилувчи Шредхар Чиллол 1952 йилдан бери тирноғига қайчи теккизмаган. 1990 йилда чап қўлининг тирноқлари ўлчаб қўрилганда беш бармоқдаги тирноқларнинг жами узунлиги салкам 4,5 метр чиққан. Энг узун жинжалокнинг тирноғи бўлиб, 87 сантиметрдан зиёдрок эди.

1913 йилги Арктика сафари чоғида сайёҳ Доналд Макмилленнинг қузиға узоқдан бир неча юз чақиримга қўзилган водийлар, тепаликлар ва қорли қўққилар қуринади. Кейин билишса, бу одатда қўлу биёбонларда қузни алдовчи сароб экан. Абдий музликлар қўйнида учраган бу саробга «Фата Моргана» деб ном берилди.

Муассисларимиз:

ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ
ХОТИН-ҚИЗЛАР
ҚЎМИТАСИ, БОЛАЛАР
ЖАМФАРМАСИ ВА
«СОҒЛОМ АВЛОД
УЧУН» ХАЛҚАРО
ХАЙРИЯ
ЖАМФАРМАСИ

БОШ МУҲАРРИР:

Абдукарим РАҲИМБЕРДИ

Газетамиз бош ҳамийси:

Ўзбекистон «Матбуот тафқатини
ишмаси» ассоциацияси

МАНЗИЛИМИЗ:

700083, Матбуотчилар
кўчаси, 32-уй.

Телефон: 33-28-20, 36-56-52, 34-86-91
Урол СОДИҚ
навбатчилик қилди
Обуна индекси - 64654
Рўйхатга олиш № 33
Буюртма Г-099 21597 нусхада чоп
этилди. Офсет усулида босилди.
Формати А-3, ҳажми 2 босма табоқ.